

Zakonodaja torej zagotavlja **bistveno ožje varstvo**, kot sicer izhaja iz konvencije. Pod pogojem, da je predstavnik delavcev »obtožen« krivdnega kršenja delovnih obveznosti, lahko delodajalec, kot že rečeno, formalno izpelje postopek odpusta tudi brez soglasja sindikata ali sveta delavcev in navkljub temu, da gre za nezakonito odpoved pogodbe o zaposlitvi. Zakonodaja tako delavske predstavnike varuje le pred neutemeljeno redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga ali iz razloga nesposobnosti, **ne pa tudi pred krivdno odpovedjo**, kjer se delodajalci omenjenemu soglasju lahko izognejo, obstoj kršitve pa ugotavlja in dokazuje kar delodajalec sam. To seveda ne zagotavlja »učinkovitega« varstva pred »**vsemi**« postopki odpusta oziroma pred »**vsakim zanje škodljivim postopkom**,« kot to zahteva konvencija MOD, ampak zgolj delno in s tem nepopolno varstvo.

Tega se dobro zavedajo tudi v nekaterih drugih državah, kjer je varstvo predstavnikov delavcev bistveno bolje urejeno. V **Avstriji** so delavski predstavniki bistveno bolje zaščiteni, njihovo odpuščanje pa je mogoče le s soglasjem delovnega sodišča. V **Belgiji** je krivdne razloge za odpuščanje potrebno dokazati, v primeru da soglasje

pred delovnim sodiščem ni mogoče, o tem odloča delovno sodišče. V **Franciji** je potrebno soglasje socialno ekonomskega sveta in delovne inšpekcije. V **Nemčiji** je prav tako potrebno soglasje delovnega sodišča.

Zakonske spremembe je vložila stranka Levica

Kot odgovor na zatečeno stanje, ki je bilo opisano zgoraj je poslanska skupina Levica v sodelovanju s predstavniki delavcev v Državni zbor vložila **predlog spremembe Zakona o delovnih in socialnih sodiščih**. Namen zakona je bistveno izboljšati zaščito delavskih predstavnikov. Predlagano je, naj o utemeljenosti odpovedi pogodb o zaposlitvi delavskim predstavnikom odloča delovno sodišče, tako kot je to urejeno v nekaterih drugih državah, in na način, kot zapoveduje Konvencija Mednarodne organizacije dela št. 135, katere podpisnica je tudi Slovenija.

S predlogom Zakona o dopolnitvi zakona o delovnih in socialnih sodiščih se **predlaga dopolnitev 43. člena zakona**, s katerim se določi, da delovno sodišče po uradni dolžnosti izda začasno odredbo o zadržanju učinkovanja odpovedi pogodbe o zaposlitvi do pravnomočnosti sodbe, če

predstavnik delavcev na delovnem sodišču vložijo tožbo zoper podano odpoved pogodbe o zaposlitvi iz razloga nesposobnosti ali iz krivdnega razloga ali izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi, hkrati pa sindikat, svet delavcev ali delavci, ki so izvolili predstavnika delavcev, podajo obrazloženo negativno mnenje. Predlagano je torej, da se odpoved pogodbe o zaposlitvi predstavniku delavcev, ki je bil odpuščen zaradi svojega sindikalnega dela, **ne more izvršiti, preden sodišče ne ugotovi, ali je bil odpuščen zakonito ali ne**.

Obstoječa ureditev predstavlja sistemsko pomanjkljivost, ki počasi a vztrajno krha sindikalno delo in delavsko soupravljanje v podjetjih, s tem pa tudi določila slovenske Ustave in Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju. Zato je nujno, da se pri obravnavi omenjenega predloga **sindikati in predstavniki svetov delavcev združijo v enotno fronto** in poslancem Državnega zbora iz prve roke pojasnijo pomanjkljivosti obstoječe ureditve in kaj ta za delavce pomeni v praksi. Predlog bo Državni zbor predvidoma prvič obravnaval septembra, ko bo tudi prva priložnost, da predstavniki delavcev, sindikati, sveti delavcev in vsi, ki razumejo sistemske pomanjkljivosti trenutne ureditve, predlog glasno podprejo.

Piše:
dr. Jožko Peterlin

Vloga svetov delavcev na ekonomsko-finančnem področju

Ali je vaše podjetje preveč zadolženo?

Ob prezadolženosti obstaja tveganje prenehanja poslovanja ali vsaj neredno poravnavanje obveznosti podjetja, tudi do zaposlenih. Zato je skrb za plačilno sposobnost in finančno boniteto na prvem mestu posloводства, prav tako pa tudi eno temeljnih vprašanj, ki so oziroma bi morala biti predmet posebnega zanimanja sveta delavcev ob obravnavi podatkov in poročil o gospodarskem položaju in poslovnih perspektivah podjetja.

Banke **denar posojajo, ga ne investirajo**. To pomeni, da banka pričakuje, da bo denar vrnjen z obrestmi vred. Banka ne prevzema tveganja, ki naj bi bila tveganja kre-

ditojmalcev v breme kapitala ali zastavljene premoženja kreditojmalca.

Vprašamo se lahko, kako pa je sploh lahko prišlo do bančne krize, če je vse tako

sigurno in zavarovano. Banke same **niso spoštovale dobre prakse kreditiranja**. Kreditiranje smučarske infrastrukture na 1.300 m nadmorske višine pomeni, da tam

smučanja v glavnem ne bo. Ko še ni bilo čutiti segrevanja planeta so pravila velevala, da se pod 1.700 m nadmorske višine ne financira smučarska infrastruktura. Ali bi sploh kako smučišče v Sloveniji dobilo kredit? In koliko jih je kredit lahko brez težav vračalo?

Kaj so nas naučile banke?

Med in po bančni krizi smo ugotovili, da IPI (izkaz poslovnega izida) ne kaže bonitete, niti uspeha, niti plačilne sposobnosti. Če so nam banke pred krizo svetovale visoko cenitev sredstev, da bo več kapitala, pa četudi prevrednotovalnih popravkov kapitala, je to danes greh. Pred očmi imamo **šminkanje bilance stanja, ko lahko s cenitvijo ustvariš dodaten kapital**, zaradi prevrednotenja premoženja.

Dobra praksa zadolževanja pomeni poznati postopke odobravanja kreditov v banki in vedeti, kje konkretno podjetje ustvarja denarni tok. Banka skrbi za varnost **svoje naložbe v podjetju na enak način, kot bi morali zaposleni skrbeti za svojo varnost**. Zato je smiselno, da predstavniki zaposlenih prevzamejo dobro prakso upravljanja kreditnega tveganja, kot ga uporabljajo banke.

Finančna boniteta je naš problem

Preden stopimo v banko, se je potrebno pripraviti s kritično oceno lastne posojilne sposobnosti. Jasno si moramo **postaviti mejo zadolževanja in katera je ciljna finančna boniteta**, ki jo želimo imeti na dolgi rok.

Ugotoviti moramo, kje se skriva denar v podjetju in kako ga spraviti v življenje. Ali je poslovna enota na Korčuli poslovno potrebno premoženje, ali res potrebujemo toliko zalog? Ali je kreditiranje kupcev res potrebno v taki meri, ali unovčujemo svoje primerjalne prednosti s ciljem, da se začne denar v podjetju hitreje obračati? S tem **znižamo potrebe po posojilih**. Ko določimo dejansko potrebno višino posojila, je v nadaljevanju potrebno določiti vir za vračilo posojila. Čistilna naprava zahteva denar za investicijo, ker je naprava pogoj, da podjetje sploh sme delovati. Delovanje naprave pa ne bo nosilo denarja za vračilo posojila, ampak osnovni posel.

Postavljen mora biti nadzor nad doseganjem načrtovanega **denarnega toka**. Ta je vir za vračanje kreditov in ne dobiček. Karkoli delate, za banko šteje samo denar,

ki ga lahko ustvarite. Tudi plače se **izplačujejo iz računa in ne iz dobička**. Ko z bančnim skrbnikom pričnete pogovor o posojilu, se pozanimajte, ali vaš bančni skrbnik ve, kaj delate, kje ustvarjate denarni tok. Ta človek bo moral znati zagovarjati vašo vlogo za posojilo.

Kako pa banka določa našo boniteto?

Banka ima mehka in trda merila za oceno finančne bonitete. Finančna moč podjetja spada med trda merila, ki so najbolj pomembna. Ampak pri malih podjetjih so mehka merila bolj pomembna, kot pri velikih podjetjih. Gre za oceno zaupanja in kreditne sposobnosti.

Mehka merila finančne bonitete **dajo oceno, ali je podjetje vredno zaupanja**, da bi mu odobrili posojilo. Gre za oceno vodstva podjetja, tržni položaj podjetja, izkušnje z računovodstvom podjetja, ali so lastniki pripravljene in sposobni podpreti svoje podjetje in kako so se obnašali v preteklosti in pa dosednji odnos podjetja z banko.

Trda merila dajo oceno, ali je podjetje **sposobno vrniti posojilo**. Med kazalniki finančne zanesljivosti je trend gibanja deleža kapitala med viri financiranja, delež dolga v kapitalu, razmik dospelosti ali pokritost dolgoročnih sredstev z dolgoročnimi viri in višina obstoječega ter načrtovanega finančnega dolga glede na EBITDA. 3-kratnik EBITDA je ocenjena zdrava zadolženost, odvisno tudi od panoge in trenda gibanja tako prodajne marže in višine neto finančnega dolga.

Med kazalniki likvidnosti sta primerjava med terjatvami in poslovnimi obveznostmi in Debt-Service Coverage Ratio ali krajše DSCR, ki meri **odnos med prostim denarnim tokom in finančnimi obveznostmi**. EBITDA primerjamo z obveznostmi za vračilo glavnice in obresti za isto obdobje. Pomembno je, da EBITDA za vsaj 20 odstotkov presega finančne obveznosti, z obrestmi vred v načrtovanem letu.

Imamo več vrst posojil, tako kot je več vrst smučarskih panog

Financiranje posojilojemalca na osnovi ocene pozitivnega denarnega toka. Gre za financiranje konkretnih investicij, ki prinašajo pozitiven denarni tok. V tem primeru je primerno dolgoročno posojilo z amortizacijskim načrtom, ki je prilagojen denarnemu toku dolžnika. V to obliko financiranja spa-

dajo tudi posojila za financiranje obratnih sredstev ali pa tudi odkupi terjatev in druge oblike financiranja trgovine, ki pa so lahko tudi *bullet*, kar pomeni, da sproti plačujemo obresti, glavnico pa vrnemo ob zapadlosti posojila. Pri kreditiranju na osnovi zavarovanja in ne toliko na denarnem toku pomeni, da vračilo posojila temelji na prodaji premoženja. Gre za projektno financiranje, kjer za zavarovanje nastopa hipoteka na nepremičnino ali zastava vrednostnih papirjev.

Kako naj bi zaposleni skrbeli za boniteto svojega delodajalca?

Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU) omogoča predstavnikom zaposlenih, da so seznanjeni o gospodarskem položaju družbe, razvojnih ciljih družbe in letnem obračunu in letnem poročilu družbe. Predstavniki zaposlenih naj **preverijo tudi zaveze, ki jih je poslovodstvo dogovorilo z banko in finančne pogoje**, ki jih ima podjetje z dobavitelji. Poznati morajo finančno kondicijo kupcev in dobaviteljev ter realno oceniti njihovo prožnost pri sklepanju dogovorov.

Ukrepi na področju obratnega kapitala lahko najbolj prispevajo k doseganju, z bankami dogovorjenih omejitev v posojilnih pogodbah. Z upravljanjem terjatev do kupcev in obveznosti do dobaviteljev se lahko **pomembno poveča ali zmanjša bilančna vsota** ter poveča ali zmanjša EBITDA (računovodski približek denarnega toka iz poslovanja). Prodaja terjatev zniža bilančno vsoto in posledično poveča delež kapitala med viri financiranja.

Dobaviteljski factoring opravi najmanj dve nalogi. Hitreje poplača dobavitelje in s tem zniža nabavno ceno, kar poveča EBITDA, hkrati pa podaljša dneve vezave poslovnih obveznosti. Stroški financiranja factoringa so sestavina EBITDA in ga ne zmanjšujejo. Že samo to, kar lahko naredimo v zadnjem mesecu, pomembno popravi finančno boniteto podjetja. Če pa smo bolj skrbni pa je **finančna strategija dolgoročno najboljšo orodje** določanja ciljne finančne bonitete. S tem lastniki sebi ali pa direktorjem pomembno omejijo zlorabo finančnega vzvoda za doseganje računovodskega dobička. Zloraba finančnega vzvoda pomeni zadolževanje prek meja kapitalске ustreznosti in na koncu lahko pripelje do odškodninske odgovornosti poslovodstva.